

ابزارهای پیام‌رسانی معنوی در معماری مسجد با تأکید بر نقش ایدئولوژی اسلامی

سید محمد کاظمی*^۱، حسین کلانتری خلیل آباد^۲

^۱ عضو هیأت علمی گروه معماری دانشکده هنر جهاد دانشگاهی یزد

^۲ دانشیار پژوهشکده فرهنگ، هنر و معماری جهاد دانشگاهی

تاریخ پذیرش: ۹۰/۱۰/۳۰

تاریخ دریافت: ۹۰/۸/۱۰

چکیده

مکتب و اندیشه اسلامی حامل پیام‌بندگی در محضر خالق هستی است. کشف حقیقت که آبشخور فطرت بوده و در انسان نهادینه شده است، بستر کمال‌گرایی انسان را مهیا می‌کند. طرح مابۀ کمال‌گرایی را در هنر عبودیت می‌توان جستجو کرد و هنرمند مسلمان اندیشه خویش را برای بیان این حقیقت به کار برده است. هنر و معماری اسلامی سعی نموده است توسط هنرمندان دانش و بینش محور، کشف صورت پدیده‌ها را به منصف ظهور گذارد و خلاقیت هنری را در ترویج اندیشه مادی و معنوی به کارگیرد. هدف از این پژوهش، تمرکز بخشیدن به نیروها و امکانات موجود برای تبلیغ اندیشه عینی و عملی هنر معنوی است که در معماری مسجد توسط معماران به منصف ظهور رسیده است. روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی است و با مطالعه منابع کتابخانه‌ای و میدانی اطلاعات گردآوری شده، بررسی و تحلیل گردیده است. نتیجه پژوهش نشان می‌دهد که بهره‌مندی از ویژگی‌های معنایی برای طراحی معماری مسجد در پیام‌رسانی توحیدی مؤثر است و بستر مناسبی را برای ادراک مخاطب و تبلیغ اندیشه معنوی مهیا می‌سازد.

واژگان کلیدی: فطرت، پیام‌رسانی، هنر معنوی، معماری مسجد.

Spiritual Message Conveying Instruments in the Architecture of a Mosque with an Emphasize on the Role of Islamic Ideology

Seyed Mohammad Kazemi

Faculty Member of the Department of Architecture, Faculty of Arts , Jihad-e Daneshgahi of Yazd

Hosein Kalantari Khalilabad

Faculty Member of the Research Institute of Culture, Arts and Architecture of Jihad-e Daneshgahi

Abstract:

The Islamic school and thought conveys the message of worshipping in the presence of the creator of the entity. The discovery of the truth which has been feeding the nature and institutionalized in human prepares the bed ground of perfection for human. The motif of perfectionism can be pursued in the worshipping arts and the Muslim artist has used his/her thought to express this truth. Islamic Arts and architecture has tried to present the discovery of the surface of the phenomena with the help of knowledge and vision-oriented artists and employ the artistic creativity to spread the physical and spiritual idea. The purpose of this research is to concentrate the existing forces and facilities to publicize the objective and practical idea of spiritual arts which has been manifested in the architecture of mosque by the architects. The method of research is of the type of descriptive and analytical methods . It has been reviewed and analyzed through studying library sources and making field studies. The results of the research shows that using the semantic features for the design of mosque architecture is effective in conveying monotheistic messages and prepares an appropriate ground for the addressee's perception and propagation of spiritual ideas.

Keywords: Disposition(Nature), Message Conveying, Spiritual Art, Mosque Architecture.